

1938 Haftalık ALF.
Ses [I] 18 Sayı →
Süphi Nuri İler

İst. Ün. K.

A. Kadiz

Ses [II] 7 Haz '39 - Eylül '39
Yusuf Akiskali 4 Sayı

İst. Ün. K.

Yeni Ses [III] Kas. '39 - Mayıs '41
9 Sayı

Yeni Ses [IV] Tem. - Kas. '41 10-16 Sayı

SANAT - EDEBİYAT - SOSYOLOJİ

Yeni Ses [V]

12 Tem. -

14 Ağ. 1943

5 Sayı

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMALARI
TÜSTAV

Serket Sürya Aydemir, Halk İsmi İktisat
Bilgisi (Ankara: Ahmet İhsan B., 1938)
Halk ismi İktisadi Bilgiler: 1 - Ulusal Ekono-
mi ve Arttırma Kurumu, 8°, 164s., 50 Kr.

MK (1939) - 1268

«Nötr bir İktisat Kitabı»

Milli İktisadiyatın Temelleri - Toprak, İnsan, Teknik
İktisadiyatın Kuruluşunda İnsan Faktörü
İktisadi Münasebetler = Mal Münasebetleri

İktisadi Faaliyetlerin Ana Sektörleri

I - Kaynakların Yaratılması

II - Kaynakların Mübadelesi
Barınak & Sigorta

III - Kaynakların Takvini

Milli Ekonomiyinin Genel Hasılası

Transport

Dis Ticaret

Hükümetin İktisadi Fonksiyonları & Bütçe

İktisadi Hayatın Akışı

I - Konjunktur

II - Krizler

İktisadi Siyaset

TÜRKİYE

Samet Ağaoğlu & (1940) 46
Selâhattin Hüdaioğlu,
İş Hukuku Tarihi, I. Cilt
(İst.: Merkez B., 1938), 157 s.

Sadri Ertem, Bir Lehvin Ruhu
(İstanbul: Ahmet Sait B., 1938) Remzi K.,
8°, 160s., 50 Kr.

MK 1938-1774

Hikâyeler!

N M. Gorki

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

J. G. Frechte

873

FİHTENİN HİTABESİ

Çev. Rahmi Balaban

(İzmir: İsvetli B., 1938), 212s.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Orhan ARSAL

1938-1633

"Hukukta Diyalektik Hareket"

Ankara

Recep. Ulusoglu B.

1938

CHP Yay. Konf. Serisi = 2

(1633: 24)

2/5.

Devletin Tanımı

1938-1627

Kuvvet Sözlüğü'nün

1935-300
Denemesi

Türme

Sözleşme Örneği

1936-283

TÜRKİYE SOSYAL TİJSTAV
TARİH ARASTIRMA VAKFI

İNSAN

15 Nisan 1938 →

80s.

Aylık

Hümei Ziya Ülken
(İst. = Remzi K. / Kenan B.)

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAY

İnsan

Sah. A Nes Md
#2 Ülkem

İst. Aylık

Fikir & Sanat

1. 4. 1938

→ 12. sayıdan sonra
tatil

1. 4. 1941

→ yeni den

(17x24 cm) 52s.

15 kr.

Tan M.]

İNSAN

Ayık Fikir ve Sanat Mecmua'sı

15 Nisan 1938 → 104

(İst. : Kenan B.) 80 s. 25 kor.

Sahibi ve Müdüğü = H Z Ülken

Mü-
essis-
leri:

İnzalar

N. Atas

C. Ezine

S. Eyi boçtu

A. Ağaçtu

M. S. Tunc

PN Bontar

Muzafer Serif

Sitki Yorcally

A. Mhrip Dramas

SE Sayaroglu

Fest ve Cemiyet
I / 57-65

İst. Determinasyon
II / 165-73

I İmp'ün Tekâmülü

III / 241-59

II İmp'ün Alt Binyesi

IV / 349-68

III İmp'ün Üst Binyesi

V / 441-56

- Cabbar Moser "Sosyal Estetik

Bekimindekiler Safi A. Meselesi" II / 124-36

Yahya Kemal

A. Cengiz (Sarıoğlu)

Youssef Kazım Köni

Safaeddin Karanallı

Rifki Melül Heriş

11 / 895-904

"Sanatın İstihbari

Fons Kayanı"

→ Prof. Friinçe SANATIN Sosyolojisi

Gorki'ünü "Bystra Esleri"
VI / 1471-86 Alın'dan "Cemal"
çeviriler [Türk Edebiyatı?]

Medi Devri

"Mater yalın ve İstedi"
VII / ^[5]368-71

Fels. & İst. Konferanslar

Şişir Mec. Nesriyatı (Ank. Şişir B 1938)
İkinci kitapta H. Z. Ülken

"İstedi Meselesi ve
İstedi"

H. Z. Ülken: IX / s. 742-56

"Osman. Saltanatında Toprak Sistemi"

Hüseyin Zade Ali Bey

Petersburg Darülfünununda iki tesser altında kabli:

A - Pan Slavizm → Pan Türkizm
B - Ahlakçılık →
Sosyalizm

Ziya Gökalp, Yeni Mecma 21 Mart 1918

+? "iki Teblike"

Kara (irtica)

Kızıl (Bolshevik Zihniyet)

Namık Kemal Tartışmaları

- Kerem bcdi'nin broşürü

- Matb. Om. Md. pyeslerini menediyor

- 1936 NK ismi Ne Diyorlar

- Gençlerin etkilediği NK Cavit Okyanos
Sadı Abbas

- 1936 Mod. Gençler ve Zoraki Peyami Safa

- MN Özön, NK ve İbret Gazetesi
(İst = Rumeli K. 9 1938)

[Yırcalı]

Y. Sitki = La Répartition de la Dette
Publique ottomane par les
Traités de Paix (Paris 1935)

Doktora tezi mi?

Bülent Nebil(?) IX/762-66

TENKİT "SN İleri'nde Bir Sentezi"
Cafiero - Kapital *

A. N. Cerrahoğlu X/812-14

"Demokrasi ve Nietzsche"

△ ??? (★) Tuzasylla Sinekli Bakkal

Review'u XI/925

HE = "daha az orijinal bir Loti"

H. I. Dinamo'nun Sırtları Rifat Ilgaz
Sart-Fark'ten hikâyeler
Samim Kocagöz "
Kemal Bıbasar "

1 Nisan 1941

D. R. [Doğan Roseway] XIII / 45-46

Yeni Edebiyat Dergisi eleştiriyor.

"materyalizmi - halka indirmek işi olacak -
dama en amir şekilde kabul etmektedir."

Halk anlamaz buları; Türk nüfuzunu
tahkir (materyalizmi o kadarını bilir).

"Bazı acemi muharrirler kitaplarını basma
'yerli roman' duygusunu vermeye muhteriyatı
kurtarıklarını zannederler. YE'in 'biz materya-
listiz' iddiası aynı fikir hatıra getirmektedir."

XV/XVII / s. 45-46 HZ Ülken'in

H. Avni, Reaya ve Köylü istöne review'u

+ s. 47-48 İmzasız = Csm. İmp. da Dağlına
Devri ve Tarhi Maddeler

38 s. Kardatos'tan telhisen nakil

39-43 "Bir Efsanenin Likidasyonuna Doğru"

2. Gökalp'ten bu güne Marxizmi kelimede
ve aleyhinde

↳ Cehaletle itham

fikir
tarhiimize
altın
harflerle
kayıt.

TÜRKİYE

L. Ertesi (Souradan Aylık Anstolojide
sıkan makale?)

Osman, İmp. ve T'de
Siyasi Cemiyet ve Fıkaların Tarihçesi.

~~XVIII/XIX~~ / s. 7 vd.

Abdülhamid Dinde, "Harp ve Sanata Dair"
→ s. 38-39

R. Hız, Tarhihi 1943 Sıralar

İnceleme XVII / 32 (31 T 1937), s. 727-28
SEV. Kürt Mülk Mes. s. 82-86

"T'de Kırım Yeni Bir Ayaklanma"

Rasim Davaz

Aut. hık. 2 aydan fazladır

Dersim'de K kabilelerinin yeni

Bir series ayaklanmasını bastırma uğraşısı.

1 yıl önce Tunceli adı verildi.

Kemalistler geçen yıl (Ul. Kur. Kur.) is pazarnı
gençleştirilmesi isteyen (baskısı altında) feodal

kabulden gençleştirme karar verdiler. Boradahi

Özel yasa — Ask. yurtdışı (BMM yerine
idam kararları onaylamaya da yetkili)

İnönü'nün & basının açıklamalarından
anlaşılır: 100.000 nüfuslu
25-30 binli ayaklanmasında

Landstättler 10.000 kadar.

Dersim'in soğuk Zaza mesele Kürt.

Dev. yetki kâğıt istendeydi. de vergi talep ediyor
ne asker alabiliyor

BMM'nden yeni önlemler geçirdi.

1- Askerler hırsını selus oluşturan silti.

2- Bey v. Şeyh işlerini yasa dışı

3- Askerlere artmış Bey & Ağaların as. aduna ellerinde
tutukları g. menkuller Dev. mülkiyetine geçti.

Resmî araştırmaya başlayınca, ek. temelini götürmediler
korkan feodaller ayaklandılar.

Asker, hık. ordusunun zayıf olduğunu, İng & Fr'nun saray
açacağını, Arapların kabileleriyle birleştiğini haber yaydılar.

Birçok as. İslamî Um. Mf'eler ^{yarılı} İslamî
verdikler - İslamî İslamî.

Haber'de Nasid Halek

İkinci sükûp İslamî İslamî İslamî
Aydınlattı, İslamî İslamî İslamî
İslamî İslamî İslamî İslamî
İslamî İslamî İslamî İslamî

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV TARİH ARAŞTIRMALARI

1162

6. Jahrgang

29 Juli 1937

Türkei

Ein neuer Kurdenaufstand

Von Rasim Davaz

Die Regierung von Ankara ist seit mehr als zwei Monaten mit der Unterdrückung eines neuen reaktionären Aufstandes der kurdischen Stämme des Gebietes von Dersim beschäftigt. Trotz der durch die Partei der Kemalisten verwirklichten Reformen ist es den feudalen Elementen bis heute gelungen, sich in diesem schwer zugänglichen Winkel dieses Landes zu halten, das man vor einem Jahr mit dem Namen Tundjeli (Das Land der Bronze) belegte. Die herrschenden Schichten Dersims konnten, entgegen den bestehenden Gesetzen, ihre ungesetzlichen Privilegien und ihre Vorrechte aufrechterhalten.

Die Volkspartei (Kemalisten) entschloß sich letztes Jahr unter dem Druck der nationalen Bourgeoisie, die auf eine Erweiterung des Innenmarktes drängte, diesem geschichtlich überholten Zustand mit dem ganzen Gewicht des republikanischen Staates ein Ende zu machen. Durch Sondergesetz setzte sie in dieser widerspenstigen Provinz an Stelle der Großen Nationalversammlung eine militärische Verwaltung mit weitgehenden außerordentlichen Vollmachten — diejenige der Bestätigung von Todesurteilen inbegriffen — ein. Es handelte sich darum, zwangsweise einen Plan von Reformen durchzuführen, mit dem Ziel, die Nomadenbevölkerung zur Sesshaftigkeit zu bringen und die Stammesführer (Scheik, Bey, Aga und Seyid) und ihre Söldner nach den modernisierten Provinzen Westanatoliens zu überführen.

Aus den Informationen der Presse und der Erklärung des Ministerpräsidenten İnönü vor der Großen Nationalversammlung geht hervor, daß anfänglich, d. h. im April, von einer Bevölkerung von mindestens 100 000 etwa 25 000 bis 30 000 gegen diese Regierungsmaßnahmen in den Aufstand traten. Eingeschüchert durch die Strafexpedition zog es jedoch der Großteil der Aufständischen vor, sich den Militärbehörden zu unterwerfen. Es scheint heute, daß den militärischen Kräften der Regierung nur noch etwa 10 000 Aufständische gegenüberstehen.

Die Provinz Dersim befindet sich im Osten der Türkei, jedoch ziemlich weit von den Grenzen entfernt. Im ganzen umfaßt das Gebiet etwa 6300 Quadratkilometer mit einer Nomadenbevölkerung von 75 000 bis 100 000 Seelen. Nur ein Siebentel des Bodens ist für den Ackerbau geeignet, so daß der vorherrschende Wirtschaftszweig die Rinderzucht ist. Die Bevölkerung ist in keiner Weise einheitlich. Sie zerfällt in zahlreiche Stämme (Achireten) und ist auch durch religiöse und Rassengegensätze zerrissen. Die Mehrheit der Bevölkerung gehört jedoch dem Stamme der Zaza an.

Dersim ist sehr gebirgig. Die zerklüfteten Berge erreichen oft eine Höhe von 4000 bis 5000 Metern; diese Bodenbeschaffenheit und das vollkommene Fehlen richtiger Verkehrsstraßen macht die Zufuchtsstätten der Räuberbanden beinahe unzugänglich. Dies erschwert sehr die militärischen Operationen.

Dersim lag bis jetzt außerhalb der nationalen Wirtschaft der Türkei. Der schwach entwickelte Handel ging ausschließlich durch die Vermittlung der Stammesführer und ihrer Agenten vor sich. Kein Kaufmann aus einer andern Provinz durfte es bisher wagen, in Dersim Geschäfte zu tätigen, denn er konnte sicher sein, von den bewaffneten Banden der lokalen Größen erpreßt oder ausgeplündert zu werden. Nicht genug, organisierten diese oft Raubzüge gegen die benachbarten friedlichen Dörfer.

Die Autorität des Staates bestand in Dersim praktisch nur auf dem Papier. Die Feudalherren der Stämme verletzten sie bei jeder Gelegenheit. Bis jetzt war es dem Staate nicht möglich, in Dersim den Militärdienst durchzuführen und die gesetzlichen Steuern zu erheben. Diese beiden Fragen wurden immer durch Vermittlung des Scheiks oder der Aga in Bausch und Bogen geregelt. Die letztern erhoben von der ihrer Gerichtsbarkeit unterstehenden Bevölkerung nach ihrem Gutdünken verschiedene Steuern, von denen sie nur einen geringen Teil an das Schatzamt abführten. Der Großteil der jungen Leute bildete die Leibgarde der Stammesführer, anstatt Heeresdienst zu leisten, d. h. in Wirklichkeit bildeten sie Banden von Plünderern.

Es ist unter diesen Umständen nicht verwunderlich, daß die Geschichte Dersims voll von Aufständen ist. Unter dem Sultanat, unter dem Parlamentarismus und der jungtürkischen Bewegung und selbst unter dem gegenwärtigen republikanischen Regime kam es beinahe ununterbrochen zu Aufständen.

Gegenwärtig stehen wir einer verzweifeltten Gegenwehr der feudalen Elemente gegenüber, die sich durch die energischen

Reformen der kemalistischen Regierung in ihrer Macht selbst bedroht fühlen. Diese hat in der Tat folgende Maßnahmen durch die Große Nationalversammlung annehmen lassen:

1. Die Stämme sind keine juristische Persönlichkeit mehr. Jedes Dekret, Dokument, jedes Urteil, das diesem Beschluß widerspricht, hat keinerlei Gültigkeit.

2. Die Funktionen des Führers, Bey oder Scheik des Stammes, sind abgeschafft.

3. Alle Immobilien, die den Stämmen gehören, und die die Führer, Bey oder Agas im Namen der Stämme in ihrem Besitz halten, gehen — welches auch ihre Besitztitel, die offiziellen Dokumente, Urteile oder Traditionen sein mögen, auf die sie sich stützen — in den Besitz des Staates über.

Am Vorabend des Aufstandes hatte die Grundbuchverwaltung in Ausführung der Regierungsmaßnahmen angefangen, die Güter des Volkes, die sich in den Händen der feudalen Führer befinden, zu überprüfen und festzustellen. So sah sich der Feudalismus der Gefahr ausgesetzt, die wirtschaftlichen Grundlagen seiner ungesetzlichen Herrschaft zu verlieren. Diese Maßnahme war es vor allem, die zum Aufstand führte.

Um die Massen mitzureißen, erzählten ihnen die feudalen Elemente, die Regierung verfüge über nur unbedeutende militärische Kräfte. Sollte sie es wagen, Truppen zu entsenden, so würden ihr die Engländer und Franzosen sofort den Krieg erklären. Ferner seien auch die Araber mit den Rebellen.

Nachdem sie die Stimmung der Bevölkerung auf diese Weise vorbereitet hatten, schlossen mehrere Stämme ein Bündnis und übersandten dem Generalinspektor eine schriftliche Erklärung, in der sie unverschämte Bedingungen als Grundlage der Verständigung mit den Behörden stellten. Sie wollten von der Regierung den Verzicht auf jede Maßnahme zur Liquidierung des auf der Willkür und der Tyrannei der feudalen Führer basierenden Regimes erzwingen.

Gegenwärtig sind die militärischen Operationen in vollem Gange. Mehrere Flugzeuggeschwader nehmen an ihnen teil. Ueber den Ausgang des Kampfes besteht kein Zweifel.

Der türkische Journalist Nasid Haleki, der in den kurdischen Gebieten viel gereist ist, stellt die Frage in der Zeitung «Haber» wie folgt:

«Heute haben mehrere zehntausende Landsleute das Unglück, das vererbte Spielzeug in den Händen der Führer und der Seyds, sowie deren nahen Verwandten zu sein, deren Zahl einige Hundert nicht übersteigt. Um diesen Unglücklichen zu erklären, daß auf eine zivilisierte Art zu leben etwas ganz anderes ist, als wie sie leben, mußte man sie erst von der Knechtschaft und Führung dieser paar hundert Räuber befreien und ihnen das Recht auf Freiheit und das Recht, ihr Leben zu verdienen, geben.»

Im Grunde genommen ist dies richtig. Man muß sich mit diesen einigen zehntausenden Bewohnern Dersims beschäftigen und ihnen systematisch helfen. Man darf sie nicht enturzeln und im Lande zerstreuen. Nur auf diese Weise wird es möglich sein, diese 100 000 Menschen für die Sache der nationalen Unabhängigkeit der Türkei zu gewinnen und sie an den Aufbau und an die Festigung der wirtschaftlichen Unabhängigkeit des Landes heranzuziehen.

Argentinien

Die Präsidentschaftswahlen

Von P. Gonzalez Alberdi (Buenos Aires)

Am 5. September finden in Argentinien die Präsidentschaftswahlen statt. Am 6. September 1930 machte der faschistische General Uriburu durch einen militärischen Staatsstreich einer vierzehnjährigen Periode demokratischer Regierungen des Radikalen Staatsbürgerverbandes, die von großen Volksmehrheiten gewählt worden waren, ein Ende. Jetzt wird der Radikale Staatsbürgerverband (Union Civica Radical, UCR) mit Alvear und Mosca als Präsidentschafts-, bzw. Vizepräsidentschaftskandidaten an den Wahlen teilnehmen, doch ist die an der Macht befindliche Clique der Anhänger Justos und Uriburus bereit, ihre Kandidaten Ortiz und Castillo mit Betrug und Gewalt durchzudrücken. So hat sie bei den Wahlen in den Provinzen Buenos Aires und Santa Fé die Provinzregierungen zusammengeschoben.

Ortiz, Finanzminister der gegenwärtigen Regierung, ist ein «Radikaler» der Richtung Justo, ein Mann, der das Vertrauen der britischen Eisenbahnunternehmungen in vollem Maße genießt. Noch ehe er als Kandidat aufgestellt wurde, erhielt er die Unterstützung des britischen Imperialismus durch Vernitti-

Ayd. = Kost
 Mes. 82-86
 APRIL

11
Önsöz

Cumhurbaşkanlığı Büro'sunun gazetelerde çıkan taminini okudum. Bundan ciddi meclislet meselelerini açık ve kolektif münakaşesi devrine geçtiğimiz mânâsını çıkardım. Memnun oldum.

Sultanahmet 28/9/1937 HK

TÜRKİYE EKONOMİ VE POLİTİKASI

(Antiemperyalizm + Anti feodalizm)

I. ENDÜSTRİ TC. Millî Kurtuluş şeklinde bir demokratik inkılap

Sanayi Bankası
Devlet Sanayi Ofisi
Ali İktisat Şurası
Sümerbank.

(Eenebi Finans)
(Kapitali koçmak)

Modernleşmek

A) Modern Teknik İnönü "Devletsilik" Kuruyucu ve koruyucu tedbirle 1930'ların başında C. Bayar ekonomî politikasını eline aldı:

B) Modern Kuvveti Hususi bankalar, hususi inkılap. [Etatizmin emperyalizme karşı koruyucu tarafı]

İşinin demokratik hakları. [Serbest rekabette doğmadan boğulmuş olması] İnönü işi meselesini (insani) unuttu.

II. TOPRAK İnönü'nün zirai politikası — Köylünün, feodalite aşılıksa amele ve zürra'ya ayrılması.

A - Farklılaşmaya Engeller 1) Teknik engeller: Ziraatın makinalaşması teşvik etmemek. KADRO ideolojisi. 2) Küçük Sanayii teşvik.

B - Asıl Köylü Meselesi Orta sınıf münasebetleriyle modern münasebetlerin girişleri.

C - İki "Bicare" Çare Netice: Köylünün — Borçlanması — Topraksızlaşması.

D - Sena Kalan Çare. Köylüyü topraklandırmak ve kombinelerle teçhiz etmek. İnönü yine insanı unuttu = aşağıdan yukarıya kuruluş gereği!

III. SÜLH

İ.C. İkinci bir dünya harbinden kazanacak hiç bir şeyi ummadığı için milletlere kadar sülhçüdür.

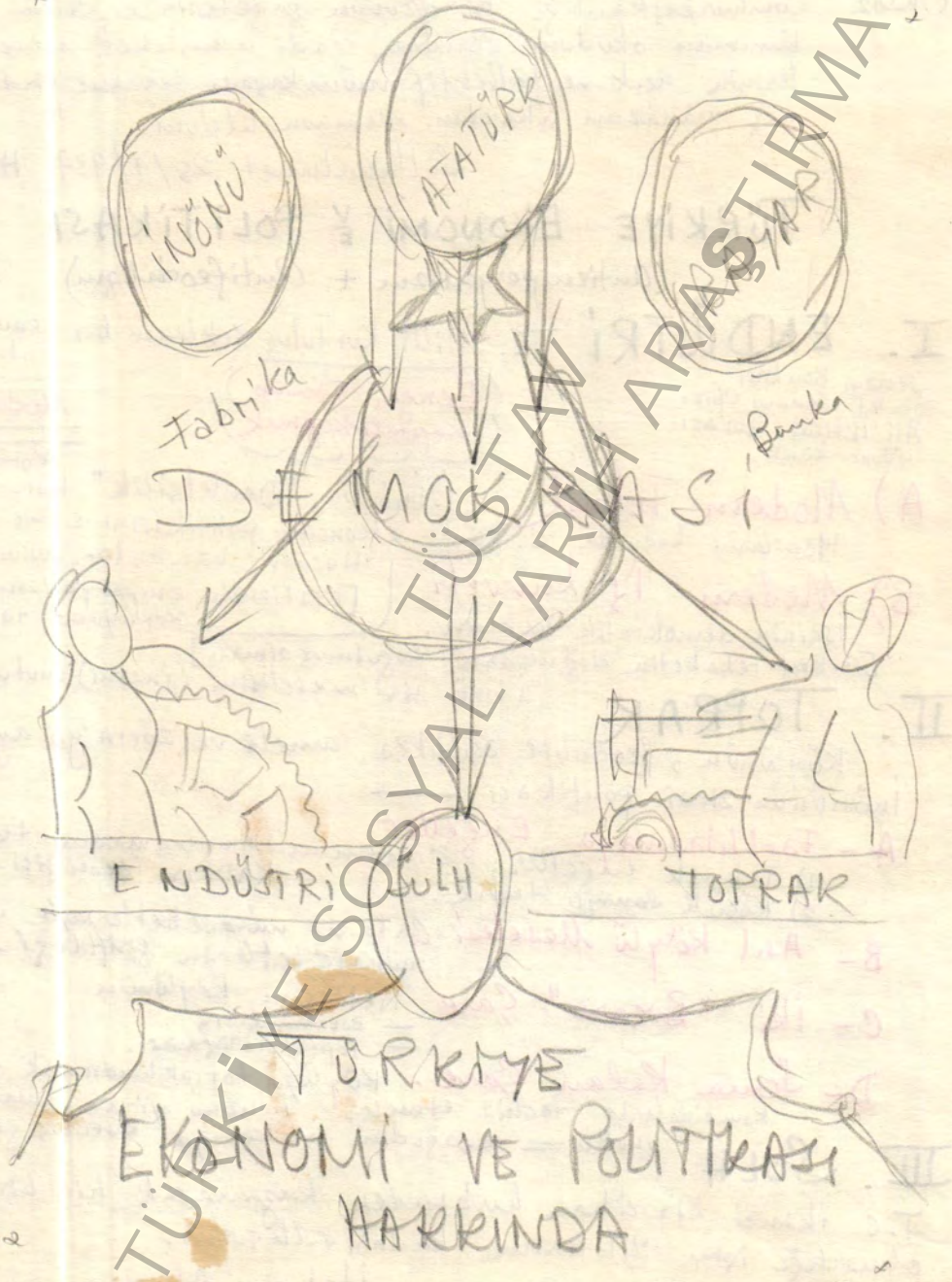
Faşist tehditler: Japonya + İtalya + Almanya.

Medeniyet barbarlıktan, demokrasi faşizmden üstündür.

Kapak (kırmızı)

Günün Meslekleri No. 4

Yazan: Hikmet Kıvılcımlı

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV
TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Emeksi K. 2
Fatma Yalca,

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV
TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Enternasyonal
Cemiyeti' Ağas İşçiler
Hitabesi

4/6/37 — 2/5904

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

(s.1) iç Kapak

(s. 2-3) Eser Hakkında Bir iki Söz

1864 Kasım Ayı

28-9-1864 St. Martin's Hall mittingi

bir "Enternasyonal İşçiler cemiyeti" kurma kararı

Kongresyon

↓
Alt-kongresyon (Marx: Almanya namına)

Hitabe - Statü (yasa) - Esbabı muvafık (dibace)

1. Kasım: 1864 Karılıklı Komite toplantısında
kabul edildi.

" İşte ikincisinin ölümlü üzere Lenin tarafından
öçünüsü kurulmuş olan enternasyonalist birliği
bylece meydana geldi."

FATMA YALSI

(s-4-16) Metin

MK 1937-1135

Kapital Tercümesi Hakkında
(Teşebbüsler)

Haydar Rifat (1934)

(Sosyalist) Vehbi Sarıdal ve Nizamettin Âli
Yive TM Prof.

Ahmet Cerat (1924'te Moskova'da Birinci Cilt!)

Dr. Sefik Hüsnü (Birinci kitabın ilk Mebhasları)

Dr. S.N.ileri (Carlo Caffero'nun Kapital Özeti).

Hikmet Kuvrem

Emekçi Kütüphane

I. Glosar (is) kapakta

1. 'Kapitalist'in gayri ilmi ve anti-Marxist tarifine
karşı.

[Kapitalist = Kapital sahibi, iş veren] Faşistlik

X geçim kaynağı olarak iş kuvvetlerinden başka
pazara çıkarılmak emtiası olmayımları en aşağı
gündelikle işleterek artık değer koparan adam.

2. Kapital'i Rusçaya çevirenler kadın mı?

[Rusça V. Bazarova & I. Şpanova terc. den]

eki mu demektir burada, müennes değil.

Birinci Cüzün Sonu

8 Numaralı Not (s. 15)

"Marxizmin özünü hiç bir zaman anlamamış ve
daima inkâr etmiş olan H.K. faşizme
"tekâmül" etmeden önce Makdonald'ı. 1929
İzmir mahkemesinde Makdonald'ı ve
"Hindistan'ı ile Cezayir ve Fas'ın zindancı"
Heryo'yu örnek göstermiş ve burjuva
parlamentarizminin müdafaaı kel kışmıştı."

TÜRKİYE

İSTANBUL
TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

KARL MARX' (İlmî Sosyalizm)ın

SERMAYE (Das Kapital) adlı eserindeki

- 1) Tarihi Maddecilik
- 2) Kıymet ve Kıymet Fazlası
- 3) Sermayelerin Mütezayit Temerküzü
- 4) Gittikçe Artan Proterleşme
- 5) Sınıf Kavgası
- 6) Nihai Felâket

Tezleri...

Tüm Kamunun :

Haddi asgari maaşet
nazariyesi.

MARXISM -Tahlil ve Tenkit-

Yüksek İktisat ve Ticaret Mektebi yayınlarından S.1/2
Paris Hukuk Fakültesi, İktisat Doktrinleri Tarihi Profesörü A. DESCHAMPS'nin 1926-27 ders yılı takrirlerinden, iktibas eden : Suut Kemal YETKİN.

İstanbul, Arkadaş Basımevi, 1937

SBE/İT.
A. 907

Tahlil :

Fikirlerle ve büyük insanlara sosyal hareketlerin amili olarak fazla ehemmiyet veren Tarih Felsefesinin yerine Tarihin Materyalist Telâkkisi.

"İnsanî hislere ve içtimai şekillere hakim olan maddî ve İktisadî menfaatlerdir."

"Maddî menfaatlerde vukua gelen tahavvüller, bizzat istihsal tarzlarında vukua gelen tahavvüllerin muhassalasından ve neticesinden ibarettir."

"İstihsal münasebetlerinin heyetü mecmuası, cemiyetin iktisadî bünyesini vücuda getirir. Bu hakiki temel (infra-structure) üzerinde, hukukî ve siyâsî şekil ve müesseselerden ibaret olan üst bünye (Super structure) yükselir. İstihsal ekonomisindeki tahavvülleri vücuda getiren ise, Teknik'te vukua gelen tahavvüllerdir."

- Derebeylik cemiyetini vücuda getiren yeldeğirmenidir. Endüstriyel Kapitalizmi vücuda getiren de buhar değirmeni olmuştur.

"Hukuk, diğer içtimai şekiller ve müesseseler gibi istihsal tarzlarındaki tabii tahavvüllerin neticesi olarak cemiyetin iktisadî bünyesinde vücuda gelen tahavvüllerin intibak etmek zorunda bulunduğundan, ferdî mülkiyet yakında kaybolmağa ve yerini içtimai Mülkiyete, yahut Marx'ın tabiriyle Komünizme terketmeğe mahkumdur."

"Ferdî istihsal tarzının terkedilmesine rağmen, temellük ve tasarruf sisteminin daima aynı kalmış olması, açık bir ahenksizlik arz etmektedir."

"Zira, İstihsal gitgide kollektif olduğu halde, temel lük ferdî kalmıştır. İstihsal tarzına uymayan bir mülkiyet rejimi karşısındayız."

Büyük sanayiinin bütün mahsulünün kollektif bir sâyr muhassalası olmasına rağmen, istihsal vasıtaları daima ferde ait olduğu gibi, mahsullerde bu istihsal vasıtalarının sahiplerine düşmektedirler. Amelenin mahsul üzerinde hiç bir hakkı yoktur. Yalnız sâyrine mukabil bir ücret alır."

Marx'a göre alelittlak istihsal vasıtaları mefhumuyla, sermaye mefhumunu bir tutmak büyük bir hatadır. İstihsal vasıtaları, gündelikçi amelelerden satın alınmış sây ile faaliyete getirildikleri andan itibaren ve ancak o nisbette Sermaye olurlar.

"İstihsal tarzı bakımından yeni, temellük sistemi bakımından eski olan İktisat sistemi, esas itibarıyla ne ferdî ne de kollektif olmayıp ancak Kapitalizm diye adlandırılabilir."

Kapitalist İstihsalin ve Kapital Gelişiminin nasıl teşekkül ettiğinin izahı :

+ Kıymet-Sây nazariyesi (la Valeur travail)
+ Fazlai kıymet nazariyesi (la plus-value)

"Kapitalist rejimin yaşamasını temin eden kâr aramak kanunu, bu rejimin ölümüne de sebep olacaktır."

"Kapitalizmin tarihî fonksiyonu beşeriyetin müstahsil kuvvetlerini muazzam nisbetler dahilinde inkişaf ettirmek olmuştur. Böylece Kapitalizm, Komünizme zaruri bir merhale olmuştur. Onun sayesinde Komünizm ütopi olmaktan çıkarak imkân dahiline girmiştir."

"Cemiyeti bugünkü istihsal kudreti derecesine yükselten amil kâr takibidir." (Kâr = Sebeb=Netice)

"Teknikte vukua gelen tahavvüller, müstahsil ile istihsal vasıtalarının ayrılmasını mucib olmuştur."

"Kapitalist Sistem, eski devrin ferdî iktisadından yarının kollektif iktisadına geçişi temin eden bir köprü olduğundan; istihsal tarzı ile temellük ve tasarruf sistemi arasındaki uygunsuzluk artık kaybolmak mecburiyetindedir, çünkü kapitalizm olgunlaşmıştır." "Kapitalist rejimin olgunluk çağına girdiğinden beri husule gelen fasılalı buhranlar, istihsal tarzının mübadele tarzına isyan etmekte olduğunu gösterir." "Marx, aynı zamanda sefalet ve fazlai istihsalin mevcudiyetini şöyle izah eder :

-Kapitalistler, sermayelerini muhafaza etmek ve arttırmak maksadıyla istihsalı idare ederler. Binniece piyasa şartları sermayenin artmasına müsait olmayınca, yani istihsal kâr bırakmamaya başlayınca kapitalistler, sermayelerini iş sahasından çekerler ve işçilerine yol verirler. Stoku teşkil eden istihlak eşyasını, artık ücret almadıklarından tedarik edemeyen ameleler ve aileleri sefalete yuvarlanırlar ve kapitalistlerin ellerinde bulunan sermayeler azalır ve kıymetten düşer.

-Kapitalistler, eğer istihsalı durduracak yerde devam ettirmiş olsalardı, ücretlerini almağa devam eden ameleler mahsullere mahreç olarak kafi gelmezlerdi. İstihlak, istihsal kudretinin zaruri olarak çok altında olduğundan, en büyük kısmını amele sınıfı teşkil eden cemiyetin istira kuvvetine nazaran daima fazlai istihsalı vardır.

6Kapitalistler yabancı piyasaları elde etmeğe, müsterleke kazanarak mallarına yeni mahreçler bulmaya uğraşarak, bilkuvve daimi olan fazlai istihsalin icab ettirdiği buhranı muvakkaten uzaklaştırırlar. Fakat yeni mahreçler ya kendileri istihsale başlayarak veya rakip kapitalistler tarafından zabtedilerek tikanır. Ve mahsul kâr getirmeyen bir fiyata düşer. Neticede kapitalistler istihsalı ağırlaştırmaya veya durdurmaya mecbur kalırlar.

-Birbirlerinin mahreçlerini almak için kapitalistler arasında teşekkül eden şiddetli rekâbet, istihsalin derecesini arttırmak arzusunu Kapitalizm için kat'î bir kanuna inkilâp ettirir. Binaenaleyh Kapitalizm inkişaf ettikçe buhranlar zarurileşir ve felâket getiren bir hal alır.

-Gittikçe artan proleterleşme, sermayenin gittikçe artan temerküzünün bir neticesidir. Bu terakki, bütün amele sınıfının satın alma kudretini gittikçe aşan bir fazlai istihsalin vukua gelmesine sebep olmaktadır. Bu sebeble kapitalistler istihsal masrafını azaltmak için yevmiyeleri indirmeğe hiç olmazsa yükselmekten men etmeğe çalışmaktadırlar. Kapitalizm yeni müstehtlikler, peşinde bütün dünyayı dolaşırken kerdi eliyle iç piyasayı tahrib etmektedir. Kapitalizm istihsal kuvvetlerini ister istemez daima geliştirirken diğer taraftan yarattıkları kıymeti tamamen alamıyan ücretlilerin sayısını durmadan arttırması sonunda istihsalın arttığı ve umumi istira kabiliyetinin azaldığı görülür... (Buhran).

-Yeni mahreçlerin bulunması imkânsızlaşınca Her memleketin kapitalizmi mahreçlerinin dahili pazara ihtisars ettiğini görür ve dahilde kendi üzerine kapanmağa mecbur kaldıkça Daimi Buhran, fasılalı buhranların yerini alır.

-Cemiyete refah içinde yaşamak imkânının iade olunması için, kapitalist istihsal şeklinin kaldırılması istihsal vasıtalarının sermaye şeklini almadan işleyebilmesi lâzımdır. İşte günümüzün Proleter hareketinin sosyal cehti buna teveccüh etmektedir.

-Proleter Hareketi tasarruf sistemini istihsal tarzına intibak ettirmek yolunda yürüyen cemiyetin tahii

hareketidir.

-Sınıfların mücadelesi haddi zatında yeni bir vakiâ olmayıp, her devir tarihinin esasını teşkil eder. Tarih istismar eden sınıf ile istismar edilen sınıf, tahakküm eden sınıf ile tahakküm edilen sınıf arasındaki mücadeledir. Tarihin büyük merhaleleri, kuvvetini istihsal şartlarının bizzat tekâmülü derinliğinden almış olan ihtilâlcî sınıfın zaferiyle vücut bulmuştur. Fakat eskiden istismar edilmekte iken bilhâre istismar eden sınıf vaziyetine geçmiş olan bütün ihtilâlcî sınıflar, zaferlerinden sonra daima muhafazakâr kalmışlardır.

-Yalnız Proletarya sınıfının yakın zaferi (dünya tarihinde yepyeni olan bu hadise) sınıf mücadelelerinin tohumu olan istismar eden sınıfla istismar edilen sınıfın sahneye girişini hazırlayacağı yerde bütün sınıfları ve bizzat sınıf fikrini ortadan kaldırarak sınıf mücadelelerine nihayet verecektir.

-Kapitalizmin imal ettiği şeylerin başında olan kendi mezarcıları yani Proletarya, kuvvetini idrak edince hiç bir ciddi güçlüğü uğramadan, devam etmekte olan tekâmül mantığının istediği şeyi tahakkük ettirecek ve sosyal mülkiyet ferdî mülkiyetin yerine geçecektir. İstihsal vasıtalarının sahipleri hiç bir zaman ferdi mülkiyetten kendi rızalarıyla vazgeçmeyeceklerinden şiddetli olmamasına imkân olmayan bir ihtilâl bizzarure vukua gelecektir.

-Proletaryanın Kapitalizmle mücadelesi beynelmilel karakteri haizdir.

-Eski ihtilâllerin muhassalası sınıf kudretinin bir yer değiştirmesinden başka bir şey olmadı ve olamazdı. Devlet bir sınıfın diğer bir sınıfı ezmesi için teşekkül etmiş bir kuvvettir. Şimdiye kadar mücadele, millet içinde, her iki tarafı da ekalliyetler teşkil eden sınıflar arasında geçmiştir. Ve bu ekalliyetin arasında vukua gelen mücadelelerin gayesi, kitleyi istismar etmek kudretinin elde edilmesidir. Proletarya hareketi ise artık bir ekalliyet hareketi değildir; bilakis muazzam ekseriyetin menfaatine olan muazzam bir ekseriyet hareketidir. Modern cemiyette yalnız iki sınıf olduğuna göre hiç mesabesinde olan bir ekalliyeti istismar eden muazzam bir ekseriyet tasavvur edilemez; çünkü çok büyük bir adedin çok küçük bir adedi istismar etmek suretiyle yaşamasına imkân yoktur.

-Cemiyetlerimizde mevcut vucûde iki sınıfı mücadeleye sevkeden amil, münhasıran kollektif bir istihsal tarzı karşısında eski ferdi tasarruf tarzının yaşaması keyfiyettir. Proletaryanın zaferi ise, hukuki olarak kollektif tasarruf tarzının zaferini ve binnetice ~~muazzam~~

mevcut yegâne iki sınıfın bizzat menbainin ortadan kalkmasını ifade edecektir.

-Tarihte sırasıyla federal bir devlet, kapitalist-Burjuva bir devlet görülmüştür. Fakat Proletarya, hakimiyeti ele alınca devlet olarak sadece "Bütün cemiyet namına istihsal vasıtalarının ele alınmasından" ibaret bir tek fiilde bulunacaktır. Bu ilk fiili yapınca devlet de kendini yok edecektir.

-Komünizm ne anarşidir, ne de mülkiyetin ilgasıdır; sadece iktisadın (temellük ve tasarrufun) içtimaileşmesidir

"Cemiyet istihsal vasıtalarını eline geçince içtimai istihsaldeki anarşi yerini şüuruolu sistematik bir taazzuva terkeder. ... Şahıslar hükümetinin ortadan kalkması, bir amme iktidarının ortadan kalkması demek değildir, ortada gene bir amme kuvveti mevcuttur."

-F. Engels

-İstihsal tarzının kollektif olduğu gibi, kapitalizmin sinesinde istihsal vasıtaları da kendiliğinden kollektif mülkiyete mevzu olmaktadır. (Kapitalist Kollektiviği mi / Şirket ittihatları etc.) Aksiyon sahibinin mülkiyet hakkı, malının yegâne sahibi olan an'anevi mutasarrıfın mülkiyet hakkı ile mukayese edilince mülkiyet hakkının hakiki kuvvetinin ne derece azaldığı görülür. Öyle ki istihsalin entellektüel unsurları da adalı unsurlar gibi ücretliler yani proletarya tarafından temin edilmektedir. Binaenaleyh sermayedarlar (aksiyon sahipleri) aksiyon sahibi olmak sıfatıyla lüzumsuz bir unsur olmuşlardır ve onların bugün-yarın ortadan kalkmaları istihsalde hiç bir karışıklık tevhit etmeyecektir.

-Bilfiil istihsalde bulunmaksızın çalışanlar bizzarure diğerlerinin sâyi ile yaşamaktadırlar.

= KIYMET-SÂY NAZARİYESİ (Valeur-travail) :

Mübadele = mübadele mevzuu olan iki şey arasındaki müsavatı, binaenaleyh mübadele mevzuu olacak şeylerde müşterek bir keyfiyetin mevcudiyetini tazammun eder. İşte, mübadeleye tabi tutulan muhtelif eşyadaki bu müşterek keyfiyet SÂY'dır. Sây'ın miktarını da sây'ın zamanda devamı tayin eder (Normal bir aletle çalışan, vasat bir amelenin bu nevi eşyanın istihsaline vasatı olarak tahsis ettiği sây zamanı). *İçtimaiyyen zaruri olan sây zamanı, Marx

= FAZLA KIYMET NAZARİYESİ (Plus-value) :

-Amelenin gelirinden gayri bütün gelirleri teşkil eden tediye olmayan sâydır. Kapitalist, ameleden, yaşaması ve kuvvetini muhafaza etmesi için ameleğe lazım olan şeyleri husule getirmeğe zaruri olan sây müddetinin tekabül ettiği bir kıymet mukabilinde, çalışma kuvvetini sa-

tin alır. Kapitalistin gayesi, teşebbüsünde istihlak ettiği kıymetten daha büyük bir kıymet elde etmektir. Bunun için de sâý kuvvetinin, ücret kıymetini vücuda getirmeğe kâfi gelen zamandan daha çok fazla kullanılmış olması lâzımdır. Binaenaleyh ameleye verilmeyen ücret fazlalı kıymeti vücuda getirmektedir. Müteşebbisler bilâvasıta, müteşebbis olmayanlar ise bilvasıta bu gelirle beslenmektedirler.

---o---

Tenkít :

-Marx kıymet fazlasının sâýden geldiğini ispat etmek için evvelâ kıymetin sâýden geldiğini ispat ediyor. Fakat hakikat halde ücret, hayat maaşetine ister eşit olsun, ister olmasın sekiz saatlik sâý, günün rayiç fiyatıdır. Bir sâý kuvvetinin kıymetini takdir etmek için bu kuvvetin ihtimalî olarak vücuda getireceği sâý miktarının kıymetini nazarı itibare alıktan başka vasıta yoktur.

-Marxçı olan Antonio Labriola'nın dediği gibi "Kapitalist, satın aldığı kuvvette mühtevi bulunan sâý miktarını tediye ediyorsa, karın bir sirkat kaynağından geldiği anlaşılamiyacağından, bütün fazlalı kıymet nazariyesi çökmektedir.

Kıymet-Sâý nazariyesinde Marx tasfiye usulü (éliminatoire) ile kıymeti sâya irca etmiştir/

Karl Marx, kabili mübadele eşyada müşterek olabilen bütün keyfiyetleri göden geçirmemiştir ve yalnız eşyanın istimal kıymetini nazara almıştır. Kapital'inin 2ci kitabının lci faslında "Hiç bir obje eğer faydalı bir şey değilse bir kıymeti haiz olamaz. Eğer faydasızsa ihtiva ettiği sâý da boş yere sarfolunmuş ve binnetice kıymet yaratmamıştır." demekle, Sâý'ın mübadele olunabilen eşyada yegâne müşterek keyfiyet olmadığını ifade etmiş olmaktadır.

Sâý, mübadele olunabilen eşyada yegâne müşterek vasıf olmadığı gibi, müşterek bir vasıf olduğu da tahakkuk etmiş değildir. Filhakika dikkatle aranırca emek mahsulü olmayan kıymetli eşyanın da bulunduğu görülür. Bir kömür madeni, bir altın madeni, bir petrol damarı bizatihi bir kıymete sahiptirler ve bunların kıymetini izah edebilmek için hiç bir sâý da mevcut değildir.

Bir çok şeyler kendilerine sarfolunan iş ile mütenasip olmayan bir kıymete sahiptirler. Bir malın istihsalı için zaruri olan sâý değişmediği halde o mal aynı kıymeti daima muhafaza edememektedir.

Eğer sâ-y Marx'ın iddia ettiği gibi kıymetin prensibi ve özü olmuş olsaydı, bir cinse mensup eşya kıymetinin de, bu eşyanın zaruri kıldığı sâ-y miktarı değişmedikçe tabiatıyla aynı kalması icab ederdi.

-Marx, eşyanın hususi (spécifique) faydaları olduğu zaman ancak kıymeti haiz olabileceğini görmüş ve buna da istimal kıymeti (valeur d'usage) ismini vermiştir. Fakat bunu ayrı mahiyette iki spécifique fayda arasında hiç bir müsterek ölçünün bulunmadığını göstermek için söylemiştir. Neden muhtelif neviden olan sâ-y'lar aynı neviden olan sâ-y'a inkilap ediyor da Spécifique faydalar aynı bir faydaya inkilap etmiyor? Binaenaleyh Marx'ın ilmi olmak isteyen esrarlı kelimelerini kullanarak diyebiliriz ki : hususi faydalardan ayrı mevcut olmayan, bununla beraber onlardan tahamiyle kabili tefrik olan 'sublimée' bir fayda vardır VE bu müsterek cevher kabili mübadele eşyada bulunan müsterek bir keyfiyettir (O faydayı vücuda getiren nedrettir). İstimal faydalarının müsterek keyfiyeti iktisadi faydalarıdır, yani hususi faydaların kemmiyeti ile hususi faydaları tekâbüle den ihtiyaçlarımızın kemmiyeti arasında mütemadiyen değişen nisbetin doğurduğu faydalardır.

-(Hakikatte birbirinden farklı olan şeyleri yekdiğere yaklaştıran keyfiyet faydadır.)-

Aristoteles, Ahlâk, 5ci kitap, 5ci Bahis.

Marxçı sosyal hareket nazariyesi : kıymet fazlası nazarıyesinden, hatta sâ-y-kıymet nazariyesinden müstakil olarak inkişaf etmiştir.

Mantıkî Bünye Bakımından: "İstihsal muayyen bir nisbet dahilinde kollektif karakteri iktisap etmekle Sosyal karakteri iktisap etmiş olmaz." Marxçı mukaddeme göre eğer mülkiyet, istihsalın kollektif olduğu nisbette kollektifleşiyorsa varılan hedef Socialisation değil, lâkin her sınaî teşebbüsün sınaî-birleşmiş guruplar tarafından tasarruf ve temellüktür (appropriation). Fakat bu neticenin, cemiyetin bütün istihsal kaynaklarına ve vasıtalarına toptan el koymatı tazammun eden komünizm veya kollektivizm ile alâkası yoktur. (Bir nevi lisan cambazlığı). Tarihi Maddecilik -öyle geliyor ki- insanların iradesini hiç yerine koymak ve eşyanın kendiliklerinden tahavvül ettiklerini söylemek mecburiyetinde idi. Marxizm bu suretle muhakeme de bulunmakla acaba, Marxçıların "hayalî" diyerek ittihat ettikleri eski sosyalizmin düştüğü aynı hataya düşmüş oluyormu? Buhranları, istihlak azlığı (sous consommation) denilen hadisenin neticesi saymak kabul olunamaz. (Zaten bu iza

hı ilk defa Marx değil Sismondi yapmıştır). Kapitalist-
 in müstehlikteki istira kabiliyetini gözden kaybettiğini, piyasa imkanlarına meydan okuduğu-
 nu düşünmek kapitalisti budala yerine koymakla birdir. Eğer amelenin istihlak edeceği eşyayı geniş miktarda
 istihsal ediyorsa muhakkak surette iflas etmek için çalışacak ve amelenin istira kabiliyetini de göz önün-
 de bulunduracaktır. Marx bunu pekâlâ görmüş ve Sermaye-
 sinin ikinci cildinde görülebileceği üzere düşünceler
 rinde bir tahavvül vücuda gelmiştir. Şüphesiz piyasayı
 gayet iyi anlamaya çalışan kapitalist aldanarak sata-
 cağından fazla istihsal edebilir. Fakat aynı tehlike ce-
 miyette daha büyük bir istihsal kabiliyeti olsa gene
 mevcut olabilir ve Buhranların prensibi bu yanılmadır.
 Fakat ameledeki istihsal kabiliyetinin azalmasıyla bu-
 nun hiç bir münasebeti yoktur. Zaten buhranlar daima a-
 mele sınıfının istira kabiliyetini arttıran bir bolluk
 devresiyle önlenirler. Buhranları amelenin sous consom-
 mation'u ile izah tarzı bırakılınca artık, dramatik bir
 tarzda tasvir edilen nihai felâket te vukua gelmeyecek
 tir. Üstelik bu istihsal kapitalizminin gitgide sayısı
 artan şehirlere yayılması daha eski olan millî kapita-
 listlerin mahreçlerini daraltmak şöyle dursun, bilâkis
 onları genişletecektir. Şüphesiz yeni memleketlerin en-
 düstriyalizmi ithal ettikleri eşyanın mahiyetinde deği-
 şiklikler vücuda getirebilir ve getirmektedir. Fakat it-
 halettiği şeylerin sayısı azalmak şöyle dursun bilâkis
 artar.

Kapitalist rejimde, teknik veticarî direksiyon ücretli-
 lerin elinde bulunsa da İktisadî direksiyon daima ser-
 maye ve istihsal vasıtaları sahiplerinin tasarrufunda
 bulunmuştur.

Sinaî teşebbüslerde ki iktisadî direksiyonun Collecti-
 vité'ye intikali iktisadî işletmesinde vahim neticeler
 tevhit edecektir. Çünkü kârlar, rantlar, menfaatler kaybo-
 lunca, aynı zamanda bütün istihsalimizi canlandıran ve
 tanzim eden psikolojik âmiller de köklerinden kesilmiş
 olacaktır.

Sosyalizm iktisadî rekabeti ortadan kaldıracak; fakat
 yerini siyasi rekabete bırakacaktır. Halbuki istihsal
 sahasında siyasi rekabetin iktisadî rekabetten daha fa-
 dalı olacağı şüphelidir.

Sosyal hareket nazariyesi vakıalarla karşılaşır karşı-
 laşmaz demal kıymetini kaybetmektedir. Nitekim Marxçı
 tezin her neviden sinaî teşebbüslerin mütezayit temer-
 küzüne taalluk eden kısmını vakıalar cerhetmektedir.

Marxçı Eduard Bernstein, 1899 da "Sosyalizmin Faraziye-
 leri ve Sosyal Demokrasi Problemleri" ismiyle intişar
 etmiş olan eserininin 103 cü sahifesinde şu itiraflarda

bulunuyor :

"Gurupmanlarda ve Endüstrinin dahilî şartlarında vukus gelen mütemadi tahavvüllere rağmen vaziyet şudur: Büyük endüstri küçük ve orta sınaî teşebbüsleri devamlı olarak massetmiyor, bilâkis onlar büyük endüstrinin yanında kuvvetleniyorlar. Yalnız pek küçük sınaî teşebbüsler nisbeten azalıyorlar. Lâkin küçük ve orta endüstrilerin sayısı günden güne artmaktadır."

İlk görünüşte aldatmasına rağmen hakikatte bu düşüncede paradoksal bir şey yoktur. İstihsal sabit, tahavvül etmez bir mikdar değildir. İstihsalın hacmi, içtimâî ihtiyaç gibi artar.

Ticarete gelince : Büyük mağazaların da küçük ve orta ticareti massetmediğini Bernstein eserinin 105-106 cı sahifelerinde yazmaktadır.

Büyük Kredi müesseseleri küçük ve bilhassa orta banka müesseselerini ortadan kaldırmamıştır.

Ziraatte küçük ve orta teşebbüslerin adedi arttığı halde büyük teşebbüslerin adedi azalmaktadır. Nitekim Bernstein da mezkûr kitabın 116 cı sahifesinde diyor ki:

"Ziraî teşebbüslerin nisbetine gelince, bütün Avrupada kısmen de Amerikada Sosyalist nazariyehin şimdiye kadar icat etmiş olduğu bütün şeylerle tenakuz halinde olan bir hareket müşahede ediyoruz."

Halihazırdaki iktisadî tefânül mutasarrıfların adedini azaltmağa da müteveccih değildir. Müstakil küçük ve orta müstahsillerden teşekkül eden orta sınıf Marx'ın zannettiği gibi ortadan kalkmamıştır, bilâkis yaşamaktadır ve hatta artmaktadır.

Bizzat kapitalizm, proleter olmayan, direktörler, Ticarî ajanlar, mühendisler, ressamlar, işçiler ve muhtelif müstahdemler gibi kimselerden müteşekkül yeni tipte bir orta sınıf tevhit etmiştir. Bütün bu insanlar ücretlidir fakat Marx'ın anladığı manada proleter değildir.

Mülkiyetin yeni istihsal tarzına en uygun ihtibakı sosyeter şeklin tâhîi inkişafı neticesinde meydana çıkmıştır. Ehemmiyetli olan bilhassa herkesin kendi tasarruflarından bir gelir çıkarması olduğuna göre hisse senetleri ve tahviller buna fevkalade müsaittirler. Eğer sınaî teşebbüste müşarık mutasarrıf olmak (Co-proprietaire) istiyorsa aksiyon bunu temin eder. Eğer (actionnariat)nin tehlikelerine maruz kalmaktan korkuluyorsa tahviller vardır.

Orta sınıf devam ediyor ve büyük sınaî teşebbüse olan husumeti, proletaryanın husumeti neviden değildir. Yani bu sınıf 'Socialisation' istememektedir.

Yeni orta sınıf kapitalizmin inkişafına iki noktadan

bağlıdır:

- (ol) Kapitalizm sayesinde nisbeten iyi bir ücret almaları/
 (ol) Büyük bir kısmının kapitalist olarak, hisse senetlerine ve tahvillere çevirdikleri tasarruflarıyla, kapitalizme iştirak etmeleri.

Sosyal hareket hakkındaki nazariyenin tekidini bir neticeye bağlamak için diyebiliriz ki hadiselerin kendiliğinden sosyalizmi objektif olarak meydana getireceği mühtemel görünmüyor. Bir çok insanlar elân sosyalist kalmaktadırlar, fakat onların sosyalizmi bilgi ve ilim işi olmaktan ziyade his işidir.

İnsan düşüncesi, Thomas Morus'dan beri sosyalist bir cemiyetin mümkün bütün telâkkilerini -hiç olmazsa özleri bakımından- gözden geçirdiğine ve bundan böyle az çok eski tipin taşih ve ikmal edilmiş yeni tabılarına ancak yer bulunduğu göre doktrinal sosyalizm tarihinin kapanmış olduğuna hükmedebilir.

Lâkin buna rağmen sosyalist emeller hakikatte tamamen sönmüş değildir, yalnız bugünkü münakaşalar, bizzat doktrin üzerinde değil, münhasıran mevcut cemiyeti değiştirmek için takip edilecek taktik üzerinde cereyan etmektedir.

Mutedil Sosyalizm veya hükümet Sosyalizmi / İhtilâlcî Sosyalizm veya muhalefet Sosyalizmi / az çok ilerlemiş tehdit sendikalizmi / Komünizm (Burada kelime Bolşevizmin müteradiği olarak alınıyor). İşte zamanımızda sosyalistler arasında çıkan sırf taktique ihtilâflar ve bu ihtilâflara verilen isimler.....

Hülasa eden :

Y. C. K.
 Tuncay

Hüseyin Avni [Sanda] ve Halit Göleryüz,
Türkyede Sanayinin İnkisafı (İstanbul:
1937) 8°, 80 s., — kr.

İstanbul Milli Sanayi İ.U. İkt. ve İst. Ens.
Birlüğünün 10. w Yılı
Dönümüne Mühasebetiyle

SBF 16376 Necdet Servis

IE 68 I

s. 7-32 Osmanlı İmparatorluğu'nda Sanayi'

+ Osm. İmp.'daki Ekonomik Vaziyet Hüseyin Avni
19. asır ortalarında el sanayininin gerilemesi. Kıym
Muh.

- İlk istikraz.

- Gümrükleri Mahalli Sanayiye Tesiri

- Dahilli Gümrükleri Sanayiye Zararları.

- Sakizli Çhanes Paşa ve Mahalli Sanayi.

- Namık Kemal ve Milli Sanayi.

- Enebi Sermayesinin Hükümeti.

ibret 5/6/1288

Ticaret sermayedarlığı
Sanayi " !

+ Osm. İmp.'da Sanayi

- Kömür ve Tersane İşleri

- Harp Sanayii

- Dokuma Fabrikaları - Enebi Sermayesinin Suii Müesseseleri

- Sigara Fabrikaları - Halı Sanayii

- Garp sermayedarlığına karşı Mukarremetler

Esraf

İslahî Sanayii

(s. 35-80 Cumhuriyet Devrinde Sanayinin İnkisafı
Halit Göleryüz.)

- İslahî Sanayi Komisyonu Talimatnamesi

- Sanayinin İslahî Çareleri

- Bütünlük ve emsali arttırmak

İst. Kolları Teşkilatı

Sanayi Mektepleri Açmak

Serçe Açmak

Ticaret Sermayedarlığını Sanayi Sermayedarlığına
Mesuliyet Devrinde Sanayileşme Taharvühi

329 Teşviki Sanayi Kanunu

Sana da'ın yazdığı
favurarakla revvede
Yeni Adam
Sayı 192, s. 8
(2.9.1937)

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

TÜSTAV